ครูบ้านนอก .คอม
www.kroobannok.com

เรียนยังไงให้ "เก่ง" และต้องเก่งกว่าครูบาอาจารย์ คำแนะนำจากนักเรียนทุนชื่อ "ดร.ป่วย"

นำเสนอเมื่อ : 14 มี.ค. 2559

“ป่วย อึ๊งภากรณ์ เป็นนักเรียนทุนรัฐบาล
ที่ข้ามน้ำข้ามทะเลไปเรียนจบปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยชั้นนำของอังกฤษ ในเรื่อง”เรียนเก่ง” ไม่ต้องสงสัย
ที่สำคัญ ป่วยไม่ใช่คนเรียนเก่ง เป็นหัวกะทิที่มุ่ง”เอาตัวรอด” เท่านั้น แต่มีความกล้าหาญที่พิสูจน์ให้เห็น
จากการเสี่ยงตายโดดร่มมาลงที่ชัยนาทในระหว่างสงครามเพื่อทำหน้าที่”เสรี ไทย” ขณะเป็นนักเรียนนอก
หรือการแสดงจุดยืนท้าทายผู้มีอำนาจ อย่างใน” จดหมายจากนายเขม เย็นยิ่ง”และอื่นๆอีกมาก

ระยะหนึ่ง ป่วยรับหน้าที่คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และเขียนบทความ”เรียนให้เก่ง" ลงในหนังสือ”เศรษฐศาสตร์” เมื่อปี 2510 ในภายหลังนำมารวมไว้ในหนังสือ
“อัตชีวประวัติ : เหลียวหลัง แลหน้า ป่วย อึ๊งภากรณ์” ลองอ่านคำแนะนำของครูบาอาจารย์ชื่อ”ป่วย”กันดู

ในการเขียน เรื่อง สำหรับอนุสรณ์เศรษฐศาสตร์ประจำปี 2510 ผมจะขอคุยสักหน่อย
คำว่าคุยในสมัยนี้หมายความว่าโอ้อวด นานๆ ทีฟังอาจารย์โอ้อวดบ้างหวังว่าคงไม่รังเกียจ
มีนักศึกษามาถามผมบ่อยๆ ว่า ได้ข่าวว่าคณบดีเรียนเก่ง เรียนอย่างไรจึงเก่ง บางคนกล้าหน่อยก็ถามว่า
ที่เขาลือกันว่าเรียนเก่งนั้นจริงเพียงใด

คำถามเช่นนี้จะตอบโดยไม่โอ้อวดย่อมทำไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามควรพิจารณาข้อเท็จจริงก่อน ในชั้นประถมและมัธยม ผมเรียนอยู่ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก สอบไล่ได้คะแนนรวมมักจะไม่ต่ำกว่า 80% บางครั้งพลาดก็ต่ำลงมาบ้าง แต่ก็ไม่ถึง 75% แต่ตั้งแต่มัธยม 5 ไปถึง 8 คะแนนส่วนมากใกล้ 90% บางปีก็เกินกว่า 90% ในการศึกษาชั้นอุดมที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ผมเรียนพลาง ทำงานพลาง สอบไล่ได้เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตภายในกำหนด 3 ปี คะแนนส่วนมากได้พอผ่านไป รับพระราชทานปริญญาลำดับปี 65 ในจำนวนรุ่นเดียวกัน 79 คน

ใน การศึกษาชั้นปริญญาตรีทางเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยลอนดอนมีการสอบไล่ 2 ครั้งในระยะ 3 ปี สอบชั้น intermediate เมื่อปลายปีแรกเข้าใจว่าได้คะแนนไม่สู้ดีนัก (ถ้าก็ดีก็คงจำได้เอามาคุยได้) และสอบชั้น finals เมื่อปลายปีที่ 3 การสอบ finals มีสอยข้อเขียน 9 ลักษณะวิชา สรุปได้ว่า เกียรตินิยมอันดับ 1 ได้รับอนุญาตให้เรียนปริญญาเอกต่อได้

ใน การศึกษาชั้นปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยลอนดอน (หลังจากไปเป็นทหารเสีย 3 ปีกว่า) ไม่ต้องสอบข้อเขียนแต่ทำวิทยานิพนธ์ (เรื่องเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการควบคุมดีบุก) และการสอบปากเปล่าได้กระทำสำเร็จภายใน 3 ปี1 เอาวิทยานิพนธ์มาอ่านใหม่เร็วๆ นี้รู้สึกว่าไม่สู้จะวิเศษนัก สมมติว่าผลของการเรียนตามข้อเท็จจริงข้างต้นแสดงว่าเรียนเก่งปัญหาต่อไปคือ เรียนเก่งอย่างไร ที่จะบรรยายต่อไปนี้เป็นวิธีการที่ใช้มาแล้วเฉพาะตัวไม่อาจเอื้อมที่จะแสดง เป็นหลักการสำหรับนานาจิตตัง แต่บางข้อก็คงจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาอื่นได้บ้าง เช่น ความพากเพียร

1. ความพากเพียร ถ้าใครบอกเราว่ามีผู้นั้นผู้นี้สติปัญญาเลิศมนุษย์
ไม่ต้องเล่าเรียนอะไรนักหนาก็สอบได้ดีและเด่น อย่าเชื่อ เพราะสติปัญญานั้น จริงอยู่ บางคนอาจจะมีดีกว่าคนอื่น

แต่การฝึกฝนสติปัญญานั้นไม่มีวิธีอื่น นอกจากใช้ความอุตสาหะพากเพียร

เมื่อ ผมเรียนอยู่มัธยม 5 กำลังคลั่งพลศึกษา เพื่อนๆ เขาชวนให้ออกวิ่งเช้าๆ ก็ตื่นแต่ตี 3 หรือตี 4 วิ่งบ้างเดินบ้างจากตลาดนอยมาสนามหลวง (เพื่อนๆ บางคนวิ่งได้หลายรอบ ผมบางทีก็ได้รอบ บางทีก็ครึ่งรอบ) แล้วก็วิ่งรอบสนามหลวงแล้วกลับบ้าน พอกลับบ้านยังไม่สว่าง จิตใจก็ปลอดโปร่ง ก็รู้สึกว่าเวลาเช้าตรูนี้เป็นเวลาเหมาะสำหรับเล่าเรียน ตอมาแม้จะไม่ออกวิ่งเช้ามากๆ ก็มีเวลาทองและหาความรู้จากหนังสือเรียนได้สัก 2-3 ชั่วโมงก่อนไปโรงเรียน วันละ 2-3 ชั่วโมงนี้เป็นกำไรสุทธิ เพราะปกติมันจะทำการบานเสร็จตอนเย็นหรือหัวค่ำก่อนเข่านอน

เมื่อ ผมเรียนธรรมศาสตร์ กลางวันต้องเป็นครู และครูอัสสัมชัญต้องทำงานหนักตลอดวัน การดูหนังสือธรรมศาสตร์ใช้เวลาค่ำ และเวลาเช้ามืดสวนมากมักจะไปคางกับเพื่อนหลายคนที่กำลังเรียนธรรมศาสตร์ด้วยกัน เมื่อผมเรียนอยู่ที่อังกฤษ ยิ่งต้องพากเพียรเป็นพิเศษ เพราะรู้ตัววาภาษาอังกฤษเราแพเปรียบเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ส่วนมากผมเข้าห้องสมุดอ่านตำราตั้งแต่เช้า แล้วออกจากห้องสมุดกลับบ้าน เมื่อห้องสมุดปิด คือ ตอน 3 ทุมครึ่ง ถึงเวลาฟังคำบรรยายหรือเข้าห้องเรียนก็ไป ถึงเวลาอาหาร ก็รับประทานอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือในที่ใกล้เคียง (มีเพื่อนนักเรียนไทยอีกคนหนึ่งที่ช่วยบังคับใจซึ่งกันและกัน)

2. การจัดเวลาให้เหมาะ มนุษย์เราจะเรียนตลอดเวลาไม่ได้ ถ้าทำเช่นนั้นอาจจะมีผลร้าย บางคนอาจจะเสียสติไปเลย ฉะนั้น จึงต้องมีเวลาพักผ่อน เฉพาะอย่างยิ่งใกล้ๆ สอบไล่ เมื่อเรียนอยู่ที่อัสสัมชัญ มีวันหยุดคือวันพฤหัสและวันอาทิตย์แต่มีการบานให้ทำ นักเรียนก็มีวันเลือก ถ้าทำการบานวันพฤหัสเย็นและค่ำ วันพุธก็ไม่ทำงาน ถ้าจะหยุดพักผ่อนวันอาทิตย์ ก็รีบทำการบ้านในตอนเย็นและค่ำวันเสาร์ เป็นต้น เมื่อผมเรียนธรรมศาสตร์ เพื่อนๆ กับผมที่ดูหนังสือด้วยกันมักจะหยุดทำงานค่ำวันเสาร์ และเต็มวัน วันอาทิตย์ เมื่อผมเรียนที่อังกฤษ ก็ติดนิสัยพักงานวันพุธตั้งแต่เที่ยงเป็นต้นไป และพักวันเสาร์บาย ตลอดถึงเย็นวันอาทิตย์ ค่ำวันอาทิตย์เริ่มทำงานเตรียมไปฟังคำบรรยายให้รู้เรื่องในวันจันทร์

ระยะ ก่อนสอบไล่เป็นระยะเวลาที่สำคัญ โดยทั่วไปผมจะต้องพยายามหาเวลาหยุดให้สมองโปร่งก่อนสอบไล่ มากน้อยตามความเหมาะสมและจำเป้น ฉะนั้น หมายความวาระยะเวลากอนจะถึงตอนหยุดพักให้สมองโปรงนั้น ก็ต้องมุทำงานมากเป็นพิเศษ ระยะมุนี้ต่างกันตามกาลเทศะ เมื่ออยู่อัสสัมชัญ ผมก็มุประมาณ 2 สัปดาห์แล้ว หยุด สัปดาห์ก่อนหน้านั้น ทั้งสัปดาห์จากจันทร์ถึงศุกร์ วันศุกร์เป็นวันโต้รุ่ง วันเสาร์วันอาทิตย์เป็นวันนอนพักผ่อน เมื่ออยู่อังกฤษ ตอนสอบ finals ปลายปีที่ 3 (ปีหนึ่งมี 3 ภาค) ก็มุในภาคที่ 2 และพักผ่อนในภาคที่ 3 ก่อนสอบไล่

ที่ เรียกว่าพักผ่อนเพื่อให้สมองโปร่งนั้นก็ทำได้หลายวิธีต่างๆ กันแล้วแต่จะชอบ ได้กล่าวมาแล้วว่า เมื่อยู่ธรรมศาสตร์นั้นผมนอนพักผ่อน เมื่ออยู่อัสสัมชัญผมใช้วิธีเดินเล่น คือตอนเช้าหรือบางทีตอนค่ำ เดินจากบานที่ตลาดนอยมาทางเจริญกรุง เขาสี่พระยา ผานวัดเทพศิรินทร์ วงเวียนยี่สิบสองกรกฎา กลับบ้าน (เวลานั้นถนนที่เดินยังเปลี่ยวมือและสงบ) ขณะที่เดิน ก็นึกถึงสูตรคณิตศาสตร์ คิดทบทวนปีที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ฯลฯ พลางชมนกชมไม้ไปด้วย เมื่อผมเรียนอยู่อังกฤษ เวลาพักตามปกติก็คือไปดูหนัง เล่นบิลเลียด เป็นต้น แต่เมื่อพักให้สมองโปร่งก่อนสอบไล่ในภาค 3 ปีที่ 3 นั้น ผมใช้เวลาถกและอภิปรายกับเพื่อนักศึกษาด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ และดูหนังมากขึ้น แต่ไม่ดูหนังสือ

3. การถกอภิปราย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม ครูผู้สอนเป็นผู้ที่แนะนำวิชาอย่างถี่ถ้วนสมบูรณ์ และเป็นผู้นำในการถามการตอบในห้องเรียน นักเรียนด้วยกันไม่จำเป็นต้องนำเรื่องวิชาเรียมาถกหรืออภิปรายกันมากนัก แต่ถึงในชั้นมัธยมก็ตาม ถานักเรียนใช้ความคิดความอ่านมากเพียงพอ ยอมจะเกิดประเด็นใหปุจฉาวิสัชนากันได และจะเป็นประโยชน์แกการเรียนมิใช่น้อย ในโรงเรียนมัธยมที่ทันสมัย ครูยอมสงเสริมให้มีการอภิปรายในหมู่นักเรียน เพื่อฝึกฝนให้สามารถใช้ความคิดโดยลำพังได้มากขึ้น

ใน การศึกษาขั้นอุดม การถกเถียง และอภิปรายระหว่างนักศึกษาเป็นของจำเป็น เมื่อผมเรียนธรรมศาสตร์ วิสัยของนักศึกษาที่จะอภิปรายถกเถียงประเด็นในวิชาการต่างๆ มีมาแต่เดิมแล้ว ตั้งแตครั้งยังเป็นโรงเรียนกฎหมาย ฉะนั้น เมื่อดูหนังสืออยู่กับเพื่อนๆ เป็นหมู่คณะ การอภิปรายโต้เถียงกันเป็นเป็นของธรรมดา เฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อพวกเราเป็นพวกที่ไม่ได้ไปฟังคำบรรยายในตอนกลางวันเป็น ส่วนใหญ่

การถกอภิปรายมีผลยั่วยุให้แต่ละคนต้องศึกษาต่อ ต้องคิดต่อแล้วกลับมาถกอภิปรายต่อ
นี่แหละนักปราชญ์สมัยนี้เรียกกันเสียโก้ว่า “บรรยากาศทางวิชาการ” (academic atmosphere)

แท้จริง ก็เป็นสิ่งที่พวกเรานักศึกษาสร้างกันได้ด้วยพวกเรากันเอง แต่ถ้าอาจารย์เข้าช่วยแนะด้วยก็ยิ่งดี
ที่บ่นกันว่ามหาวิทยาลัยเรามักจะไม่มีบรรยากาศทางวิชาการนั้น
พวกคุณาจารย์ก็ต้องรับผิดที่ไม่ได้ช่วยอำนวยให้เกิดขึ้น
แต่ไม่ควรลืมว่านักศึกษาก็สามารถช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้ ถ้าตั้งใจจะทำให้เกิดขึ้นจริง

เมื่อ ผมเรียนอยู่ที่อังกฤษ ได้พยายามจับกลุ่มเพื่อนๆ นักศึกษาด้วยกัน
สำหรับถกเถียงอภิปรายกันนอกเวลาเรียน เท่าที่จำได้มีอังกฤษ 1 คน อินเดีย 1 คน จีน 1 คน ลังกา 1 คน และไทย 1 คน บางคนก็ถนัดในวิชานี้ เพื่อนๆ ก็ได้พึ่ง เพื่อนๆ ถนัดวิชานั้นเพื่อนคนอื่นก็ได้ฟัง แต่ถึงจะถนัดในวิชาเดียวกัน ตำราที่จะอ่านก็มีมากเหลือกำลังพวกเราแยกกันอ่านแล้วมาเล่าสู่กันฟัง ได้ประโยชน์ทั้งแตกฉาน และลึกซึ้ง ยิ่งใกล้สอบพวกเราเลิกดูหนังสือกันแล้ว แต่ดูบันทึกที่ย่อเรื่องไว้เอาข้อสอบเก่าๆ มาผลัดกันตอบคนละข้อสองข้อให้คนอื่นฟังให้คนอื่นท้วง ความกระจ่างแจ้งในวิชาก็เกิดขึ้น แต่ละคน สมองก็โปร่งเพราะไม่ต้องคร่ำเครียดอ่านตำรา ถ้าไม่เข้าใจตอนไหน ก็ซักเพื่อนเอา เวลาจะตอบตอนสอบไล่ก็สามารถตอบได้รวดเร็วชัดเจน เพราะได้ซ้อมกันมาแล้ว เคยถูกขัดคอกันมาแล้ว และเคยหัดอภิปรายซึ่งกันและกันมาแล้ว

นักศึกษา ที่รัก ที่ผมอภิปรายมาข้างต้นนี้ ไม่ใช่เป็นมนต์คาถาที่จะนำไปสู่การเรียนเก่ง
การเรียนย่อมต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ จากประถมไปมัธยม จากมัธยมไปอุดม
ถ้าจะพากเพียรต้องพากเพียรให้ตลอดไปทุกช่วง จะเลือกพากเพียรเป็นตอนๆ มิได้ อนึ่ง
สติปัญญาที่จะนำมาใช้ในชั้นอุดม ต้องอาศัยฝึกฝนมาแต่ชั้นมัธยม ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานจากมัธยม

ถ้าเผอิญว่าเราบกพร่องอะไรในเบื้องล่าง เช่น ปรากฏว่าอ่อนประวัติศาสตร์ไป ตามเขาไม่ใคร่ทัน
ก็ต้องพากเพียรย้อนกลับไปหาความรู้พื้นฐานเพิ่มเติมให้เพียงพอ เมื่อผมกลับจากสงครามโลกไปเรียนใหม่
รู้สึกว่าด้อยทางคณิตศาสตร์ อ่านตำราไม่เข้าใจ กลุ้มใจนักต้องกลับไปซื้อหนังสือแคลคูลัสมาอ่านแล้วให้เพื่อนๆ ช่วย
แม้แต่ชั้นปริญญาตรีก็เช่นเดียวกัน รำคาญใจที่เรียนประวัติศาสตร์เศรษฐกิจแต่ไม่รู้ประวัติศาสตร์ชาติอังกฤษพอ
ก็กลับไปหาหนังสือชุดมัธยมว่าด้วยประวัติสาสตร์อังกฤษมาอ่านเสริมดู
ต่อมาภายหลังจึงเกิดความพึงพอใจที่ใครเขาจะพูดอะไรกัน เราก็ตามเขาทัน

นักศึกษา ในคณะเศรษฐศาสตร์ ภาคปกติคงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเวลาให้เหมาะมากพอใช้
เพราะบางคนยังไม่สามารถวางตารางเวลาทำงานของตนได้
ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ใครจะแนะนำให้พยายามกำหนดเวลาเสียให้ดี ชั่วโมงไหนฟังคำบรรยายอะไร
ทางมหาวิทยาลัยเขาจัดไว้แล้ว ที่สำคัญที่เราจะต้องพึ่งตัวเองช่วยตัวเอง
คือชั่วโมงที่ไม่มีการบรรยายจะต้องกำหนดไปว่า เราจะต้องอ่านหนังสือวิชาอะไร แล้วควบคุมใจให้ทำให้ได้
มิไยที่เพื่อนฝูงจะชักจูงให้ทำอะไรอย่างอื่นที่สนุกสนานกว่า
เราเสียอีกควรจะชักจูงเพื่อนฝูงให้มาสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เล่าเรียน
และเมื่อได้กำหนดในตารางเวลาเผื่อไว้แล้วว่า จะมีชั่วโมงเที่ยว จะมีวันสำหรับเล่น ก็ควรจะทำได้ไม่ยากนัก

นักศึกษา ในภาคค่ำสิจะเล่าเรียนได้ยากกว่านักศึกษาภาคปกติเพราะถ้าใครไม่มีงานทำในภาค กลางวัน
และควบคุมใจไม่ได้ ในไม่ช้าก็จะเริ่มชวนกันไปทำอย่างอื่นที่ไม่ใช่การศึกษา และถ้าเริ่มชวนกันไปเป็นนิสัยแล้ว
การเที่ยว การเตร่ แม้จะไม่ถึงกับเสเพล ก็จะเลยลามไปเป็นอาจิณนิสัย เช่น เพียงแต่นั่งคุยกันที่ร้านกาแฟ วันแรกก็ 1 ชั่วโมง ต่อๆ ไปก็คุยกันไป มากคนมากเรื่องขึ้นก็ยิ่งเสียเวลามากขึ้น และยิ่งถ้ามีการชักนำกันให้ “ใจแตก” (คำเก่าแต่ได้ความหมายดี) มากๆ เช้าไม่นานอาจจะถึงเสเพล

ฉะนั้น สำหรับนักศึกษาภาคค่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผมขอแนะนำให้พยายามคุมใจของตนให้ดี
พยายามจัดตารางทำงานของตนเองในเวลากลางวันให้มีเรียนมากพอสมควร หย่อนใจบ้าง พอหอม ปากหอมคอ
แล้วควบคุมใจตนให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนเองจนได้ ถ้าใครหาอาชีพทำในตอนกลางวันได้ก็ดีเหมือนกัน
จะเป็นประโยชน์หลายสถาน กันใจแตกได้ง่ายขึ้น

มีผู้ปกครองนักศึกษาภาคค่ำหลายคนมาบ่นให้ฟังว่า บุตรหลานของตนนั้นเรียนภาคค่ำแล้วกลับบ้านดึก
ปรากฏว่าที่ดึกนั้นดึกจริงๆ คือถึงสองยามหรือ 5 ทุ่ม แท้จริงการเรียนภาคค่ำเรียนถึง 2 ทุ่มก็เลิก

แม้จะขยันเข้าห้องสมุดอีกก็คงไม่เกินชั่วโมงครึ่ง ใครกลับบ้านดึกถึง 5 ทุ่มน่าจะไม่ใช่เพราะเรียน น่าอดสู ผมอยากจะเสนอให้ผู้ปกครองส่งพี่เลี้ยงมาคอยรับกลับบ้านแบบนักเรียนอนุบาล

ข้อคิด เหล่านี้เขียนขึ้นให้นักศึกษาเกิดสติรำลึกได้ว่า เรามาเรียนเรียนให้เก่ง วิธีที่จะเรียนให้เก่งก็ได้กล่าวไว้ตามประสบการณ์ แต่ใครมีวิธีที่ดีกว่า ก็ยิ่งดี ข้อที่ควรจำต่อไปก็คือ นักศึกษามิใช่จะมีต่อตนเองที่จะเรียนให้เก่งเท่านั้น จะต้องเรียนให้เก่งกว่าครูบาอาจารย์ด้วย มิฉะนั้นโลกจะเจริญได้อย่างไร

ที่มา ประชาชาติธุรกิจ